

Ohimenevä aivoverenkiertohäiriö (TIA)

Lääkärikirja Duodecim

7.2.2023

Neurologian erikoislääkäri Sari Atula

- Yleistä
- TIA:n oireet
- Milloin hoitoon
- TIA:n tutkimukset
- TIA:n hoito
- TIA:n ehkäisy
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Ohimenevän aivoverenkiertohäiriön eli TIA:n (lyhenne termistä Transient Ischemic Attack) oireet menevät ohitse viimeistään 24 tunnin kuluessa.
- Jos ilmenee TIA:n määritelmään sopivia oireita, tulee hakeutua välittömästi hoitoon, mielellään päivystävään sairaalaan, vaikka oireet olisivatkin menneet ohitse.
- Tärkeimmät oireet ovat
 - toisen puolen ylä- tai alaraajan ohimenevä heikkous
 - toisen kasvu- ja puoli-iskon alaosan halvausoire (esimerkiksi toinen suupieli roikkuu)
 - vaikeus puhua tai ymmärtää puhetta
 - toisen silmän näön hämärtyminen
 - huimaus, johon liittyy näkeminen kahtena (kaksoiskuvat), nielemisvaikeus tai vaikeus muodostaa sanoja.
- Ensimmäinen TIA-kohtaus on hyvä varoitusmerkki, jolloin päästään nopeasti pureutumaan sen taustalla oleviin riskitekijöihin ja näin toivottavasti estämään varsinaisen aivohalvauksen ilmaantuminen.
- TIA:n syyt ovat samat kuin varsinaisessa aivohalvauksessa.

Yleistä

Useimmilla TIA-oire väistyy tunnin sisällä.

Oireiden väistyminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tilanne olisi vaaraton. Melkein yhdellä kymmenestä potilaasta ilmenee [aivohalvaus](#) viikon sisällä TIA-oireesta, ja tämän vuoksi TIA vaatii kiireellistä selvittelyä ja hoitoa.

Jos TIA-oireet ovat kestäneet enemmän kuin 1–2 tuntia, todetaan pään kuvauksessa usein aivoinfarktin eli aivojen hapenpuutteesta aiheutuneen pysyvän kudosaivohalvauksen merkkejä. Tällöin kyse ei ole enää TIA:sta vaan [aivohalvauksesta](#).

Ohimeneviä aivoverenkiertohäiriöitä esiintyy yleensä myöhäisessä keski-ikässä ja vanhuksilla, ja vaara suurenee iän mukana. Kuitenkin huomattava osa potilaista on alle 65-vuotiaita.

TIA:n oireet

Oireet riippuvat täysin siitä, mihin aivojen valtimoon verenkiertohäiriö kehittyy. Yleensä oireet alkavat äkisti. Niihin ei liity päänsärkyä eikä muitakaan kipuja. Pelkkä äkillinen

huimaus ei myöskään viittaa verenkiertohäiriöön.

Yleisimmät, ohimenevät oireet on lueteltu Keskeistä-kohdassa.

Milloin hoitoon

Jos ilmenee TIA:n määritelmään sopivia oireita, tulee hakeutua välittömästi hoitoon, mielellään päivystävään sairaalaan, vaikka oireet olisivatkin menneet ohitse.

TIA:n tutkimukset

Sairaalassa alkututkimuksiin kuuluu pään tietokonekerroskuvaus. Mikäli kuvauksessa nähdään merkkejä aivoverenkiertohäiriöstä, kyse on jo [aivoinfarktista](#).

Lisäksi otetaan laajasti verikokeita, virtsanäyte ja sydänfilmi. Usein jo päivystyksessä tutkitaan myös kaulasuonten mahdolliset ahtaumat ultraäänitutkimuksella tai verisuonten varjoainekuvauksella.

Välillä nämä tutkimukset tehdään sairaalapäivystyksen sijaan polikliinisesti.

Näillä lisäselvittelyillä pyritään löytämään aivoverenkiertohäiriön syyt, joihin voidaan jatkossa puuttua.

TIA:n hoito

Kaikille potilaille aloitetaan asetyyliasisyylihappo ("aspiriini"), nykyään yhdistettynä toiseen verihiutaleisiin vaikuttavaan lääkkeeseen, vähentämään verihiutaleiden tarttumista toisiinsa. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää klopido greelia. Tällöin uusien veritulppien syntymisen riski pienenee.

Muu hoito määräytyy sen mukaan, mitä tekijöitä paljastuu verenkiertohäiriön taustalta. Mikäli TIA paljastuu sydänperäiseksi, esimerkiksi eteisvärinä-rytmihäiriöstä johtuvaksi, aloitetaan verenohennuslääke eikä verihiutaleisiin vaikuttavaa hoitoa. Joskus TIA:n syynä on ahtama kaulavaltimossa, jolloin valtimoahtauman leikkaushoito on mahdollinen.

Hoitoon kuuluu lisäksi lievästikin [kohonneen verenpaineen](#) ja kohonneen veren [kolesterolin](#) tehokas hoito.

Potilaan on myös hyvä miettiä elintapojaan. [Tupakointi](#) tulee viimeistään tässä vaiheessa lopettaa. Alkoholien kulutuksen pitäisi olla hyvin maltillista. Mikäli on ylipainoa, [laihduttaminen](#) auttaa hoitamaan myös verenpainetta ja kolesteroliarvoja. Liikunnan tiedetään olevan hyväksi aivoverenkiertohäiriöiden ehkäisyssä.

Mikäli kyseessä on työikäinen potilas, lyhyt sairausloma on paikallaan. Nykyisin suositellaan myös kuukauden ajokieltoa.

TIA:n ehkäisy

Ohimeneviä aivojen verenkiertohäiriöitä voidaan tehokkaasti ehkäistä samoilla elintapojen muutoksilla kuin varsinaisia [aivohalvauksia](#).

Aiemmat kirjoittajat: Sisätautien erikoislääkäri Pertti Mustajoki

Artikkelin tunnus: dlk00591 (026.029)

© 2023 Kustannus Oy Duodecim